

Mario Majdić Natrlin

ŠPORKICA

-- *Poluotok Pelješac, bliska budućnost*

Bio je hrvatski emigrant odrastao u Kaliforniji i rekao mi je: „Slušaj, *son*. Nije mi bitno hoću li bit prvi, ali važno mi je da sam *second to none*.“

Imao je zaobljene obraze i rumeni trbuh pa me je, onako frajerski i s jednom rukom u džepu, pitao: „Jesi me razumio, *son*?“

Stojimo na obroncima Zmijinog brda i Doris se pravi kao da je se sve ovo uopće ne tiče. Mudrica. Namješta svoje instrumente i pogledava me preko oka suzdržavajući smijeh. Njoj je sve ovo samo još jedan dobar vic. Moj osmijeh je kiseo dok s iskusnim vinarom Dominikom Kunjavicom razgledavam spaljeni poluotok. Nekoć gusto zelenilo šuma i vinograda - sada tek zelene točkice razbacane po sivo-crnoj podlozi. Dominik prelazi prstom po pejzažu Pelješca i pokazuje izgubljene vinograde. Kaže mi kako su vrućine i požari postali nesnošljivi. Ako nam eksperiment uspije, govori mi, primijenit će ga i u Kaliforniji. Na pročelavoj glavi nosi bijelu kapu s imenom svoje vinarije i priča mi kako mu je pokojnoj ženi narančasta bila najdraža boja. On je više ne može ni smisliti, jer iza te žarko narančaste ostaju samo ovaj crni garež i smrad. „To je boja pakla, *my friend*“, govori mi.

Kunjavica drži najbolja svjetska vina i kaže mi: „Vaš *volcano* mi je zadnja nada.“ Vrućine i požari mu uništavaju vinograde i u Kaliforniji i na Pelješcu pa smo Doris i ja ovdje jer je čuo da naš geoinženjering teoretski može stvoriti mikroklimatske uvjete povoljne za vinogradarstvo, spas autohtonih sorti poput plavca malog i kontrolu temperatura i padalina. Vinari gube milijarde dolara zbog šteta uzrokovanih klimatskim promjenama i Kunjavica mi govori da ne želi bespomoćno promatrati kako Skandinavci postaju najbolji svjetski vinari.

Ovo što Doris i ja radimo, dakako, nije baš zakonito. Ona je neshvaćena oceanografkinja, a ja marginalizirani geofizičar specijaliziran za vulkanologiju. Stvaramo umjetne vulkane ili aktiviramo već postojeće i provociramo njihovu erupciju. Sumporov dioksid se penje u stratosferu i zajedno s vodikom kreira kapljice aerosola koje kontroliraju propuštanje ultraljubičastih zraka i hlade prostor. Znanstvena zajednica je od nas oprala ruke. Ovo što Doris i ja radimo je klimatski terorizam.

Ovo što Doris i ja imamo, ovaj naš odnos, ja nazivam negativnom erupcijom. Kalderom. Onom rupom, prazninom na površini koja ostane kada se magma povuče, a vulkan uruši sam u sebe. Brisanim prostorom. Ona pokušava tu prazninu popuniti, ali kaže mi da je naš odnos najveća tragedija svih vremena.

Pitam je: „Moramo li baš tragedije gradirati?“ Nervozna je pa je upozoravam da s opremom rukuje oprezno da ne bi popucala. Doris stoji na rubu kratera i bez gledanja mi drsko odgovara: „Zato san ja uz tebe još odavno nacikla.“

Nije joj toliko do spašavanja svijeta, koliko do izgradnje našeg mikrokozmosa. Ne želi toliko slavu, koliko jednu mikrolokaciju na kojoj bi nas troje mogli mirno živjeti. Ponavljam joj da neće biti „nas troje“, jer ja dijete ne dovodim na svijet koji mi se raspada pred očima. To bi bilo neodgovorno.

„Nijanse“, odgovarala bi mi. „Ne vidiš me pod pravim svitlon.“ Metamerizam, tako bi nazivala naše nesporazume. Boja je osobina svjetlosti, a mi na istu stvar gledamo pod različitim kutom. Bile su to divljačke metonimije. Prestao bih je slušati kada bi tako pričala.

Na našim krim-putovanjima znao bih joj reći da sam joj spreman ispuniti želju, ako nađemo mjesto gdje bi nam dijete bilo sigurno. To je bio uvjet. Ono što Doris želi nije Nobelova nagrada, već nešto što bi oplemenilo ovu našu tragediju. Dok se spuštamo prema jednoj od uvala, gleda spaljene šume i spržene automobile po cesti i kaže mi: „Mogu odi zamislit naš dom.“ Drska Doris, moja vječna optimistkinja.

Ono što Doris sad čeka, je promjena boje mora. Zbog zatopljenja su svjetska mora postala sve zagrijanija, objašnjava Kunjavici dok silazimo s brda. Izraženije su plava, intenzivnije tirkizna. Sunčeva svjetlost se probija kroz površinu mora i fitoplanktoni je upijaju pa o tome ovisi i boja mora. Zatopljenje je dovelo do njihove migracije i dok se nad nama diže golemi oblak od pepela, Doris govori: „Promjena boje mora je prvi znak da se temperatura minja“. Vulkan na vrhu Pelješca je aktiviran i Doris trči niz strmu padinu s opremom na leđima i viče: „Požurite! Počelo je!“

Ono s čime je Doris u utrci jest vrijeme. Njen sat otkucava, a ove promjene su bolno spore. Dok ona i ja sjedimo na plaži, nad nama je sunce u potpunosti prekriveno pepelom i nad glavama nam kruži dron s malim satelitom koji bilježi promjenu boje mora. Pelješac je u sjeni. Doris nestrpljivo čeka tirkiznu boju što znači hlađenje i veći broj fitoplanktona. Oni gutaju plavo. Ono za što Doris više nema vremena su moje sebične fobije.

„Već san izabrala ime“, podsjeća me uvjerena u uspjeh. Na termičkoj kameri joj se učini kao da vidi neku promjenu pa skače na noge. „Ma je li ovo...!?“, vikne uzbuđeno. Ja znam da nije. To je tek prljavština jer uvijek je tako, ali pustim je da sama to zaključa.

Preko lica joj prođe sjena i ona opet sjedne i spusti pogled. „Aha, to je samo neka šporkica“, reče rezignirano. Kunjavica je nestrpljiv i pita nas idemo li na večeru. „Ajmo, *kids!* Kasno je.“ Ustajem i predložim joj da odemo. Sutra ćemo vidjeti rezultate.

„Neka mene još malo. Idi ti.“

Odmahnem mu i ponovno sjednem. Uхватim je za ruku i ona se kratko nasmiješi pa nasloni glavu na moje rame, ne skidajući pogled s plave pučine.